

zene, ezúttal véleményem szerint felesleges volt, legfeljebb alkalmanként, a hatást fokozandó tartottam volna hatásos többletnek. Nos, a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében a hatalmas közönség-érdeklődés velejárója a hangversenyeknek kijáró csend volt – s ebbe robbant bele a túldimenzionált, afféle akusztikus plakátként működő hangzás. Mindvégig, csupán a hangosnak keskeny sávjában is alig-alig módosítva a dinamikát.

Aki a „komoly komolytalanságok” során „féktelen sziporkát” várt, sajnálattal regisztrálhatta az intimitás közegének teljes eltűnését. Kozmikusan eltávolodott a pódium e mesterséges/mesterkelt hangzásvilág következtében – s mintegy a túlpartról figyelhettük a bravúros produkciókat. A pódiumról a közönséggel máskor közvetlen kapcsolatot teremtő Hollerung Gábor is inkább rátermett konferansziának tűnt (leszámítva a közlendők gördülékenységét akadályozó „ö-zéseket”), semmint annak a nagytudású muzsikusként egyéniségnek, aki látatlanban hosszúnak, érdektelennek tartott, avagy épp kortárs-mivolta miatt fenn tartással fogadott kompozíciókat észrevétlenül tanítva, rányitva a hallgatóság fülét az

adott mű specifikumaira, megannyiszor megszerettetett már a közönséggel. (Igaz, általában állandó közönséggel – ezúttal viszont, bérleten kívüli estről lévén szó, előre kiszámíthatatlan összetételű hallgatósággal kellett számolni.) Tény, ahol lehetősége nyílt, felhívta a figyelmet a zenekar közeljövőben rendezendő hangversenyeivel való „találkozási pontokra”, így arra, hogy „Az örökkévalóság pillanatai” sorozatban hamarosan ismét ráirányulhat a figyelem – igaz, más összefüggésben – a zenekar remek rézfúvósaira.

Mert ami a zenei részt illeti, elismerésre méltó a zenekar egészének és virtuóz kamarafarmációkba csoportosult tagjainak teljesítménye. És ne hagyjuk ki a lehetőséget, hogy rámutassunk: a BDZ megannyi – elsősorban fúvós – tagja rendszeresen játszik kamarazenei formációkban is. Ők hálás szerephez jutottak az újévi koncert során – míg a vonósoktól komoly teljesítményt igényelt a többnyire kísérő-funkció. Mondhatnánk, megszokták, hiszen a filmzene-sorozatban hozzáedződtek az ilyesfajta tevékenységhez, amikor az idealisztikusan játéknak titulált cselekvésük inkább sorolható a munkavégzés kategóriájába.

Most a zenekarnak, durván fogalmazva, az volt a dolga, hogy ritmusban és intonációban pontosan játsszon – ők szolgáltatták a nyersanyagot, amely végső formáját a keverőasztalnál kapta meg. De szolgáltatók voltak további értelemben is: a hallgatóság számára kikapcsolódást jelentő kellemes estéről gondoskodtak.

Hogy közben maguk is élvezhették ezt a szereplést, arról a vegyes műsor gondoskodott – részben újdonságokkal (mint a Budapest Táncszínház közreműködésével A walkűrök lovaglása, vagy Ravel Daphnis és Chloéjának részlete), részben pedig a hagyományos szimfonikus zenekari repertoártól távoli könnyebb hangvételű népszerű muzsikával. A közönség szívesen fogadta a sokszínűséget, s Nino Rota, John Lennon zenéje után lelkesen nosztalgizált Il-lés-Medley, vagy épp Koncz Zsuzsa dalainak hallatán.

Komoly vagy könnyű? – a professzionalizmus mindkét területen alapkövetelmény. S épp e professzionális felkészültség adja meg a hitelét és létjogosultságát annak, hogy zenekarával Hollerung Gábor ezen a területen is hatásosan működjön.

(Fittler Katalin)

Könyvajánló

Igazi csemege vonósoknak

Robin Stowel: Hegedűtechnika és előadói gyakorlat a 18. század második felében és a 19. század első felében

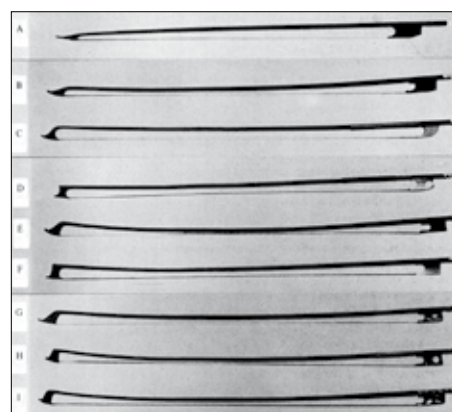
Bizton állíthatom, hogy a vonós szakirodalom egyik hiánypótló könyve az, amit most a kedves (főként) hegedűs és brácsás kollégák figyelmébe ajánlok. A cím talán kissé hosszú és rémisztő lehet, de tökéletesen lefedi a tartalmat. Abban a tekintetben is, hogy senki nem egy romantikus regényre, olvasmányos bestsellerre asszociál, amit le sem tud tenni, míg elejétől végéig el nem olvasta. A legnagyobb főhajtással adóznék annak, aki ezt a picit betűs, vaskos művet „egy szuszra bevinné”.

Érdekes a tanulmány külleme: könyv formájú (nem A4-es kottaforma). 366 oldalas (mindennel együtt) fekete-fehér ábrákkal illusztrált és számos kottapéldával tarkított kiadvány.

Az eredetileg angol nyelven írt szöveghez a szerző francia, német és olasz forrásokból merített. A cardiffi egyetem professzora gyakorló hegedűsként behatóan tanulmányozta a barokk korszak utáni időszak (nagyjából az 1760–1840 közötti évek) fejlődését az európai hegedűoktatásban. Az angol kiadás

előszavában pontos leírást kapunk arról, mi volt a célja Robin Stowel hegedűművészenek. Végigvezet bennünket, miként került előtérbe a francia hegedűiskola az olasszal szemben. Beszámol sok változásról, mely a hangszer és tartozékai körében bekövetkezett.

A vonó fejlődési szakaszai

Szól a Tourte-vonó megjelenéséről, a nyilvános koncertezés kialakulásáról, a zenei publikációk térhódításáról, számos koncertatórium megalapításáról. Mindezek hatására a zenetanítás egyre módszeresebb lett.

Az utazó virtuóz fogalmának megjelenése, köztük a felülmúlhatatlan Nicolo Paganinival (1782–1840) új fejezetet nyitott a korszak történelmében.

Niccolo Paganini

A tudományos igényű technikai és történeti útmutató taglalja a hegedűtanítás akkori módszereit, melyben a tanár-diák kapcsolat elengedhetetlen volt. Gyakorlatias nézőpontból, a hegedűmuzika nyelvezetének közérthető előadásmódjáról, interpretációs kérdésekről esik szó gyakran összehasonlításokkal, példákkal illusztrálva. A kötetbe belefértek a legfontosabb előadói irányzatok.

Kinek ajánlott mégis? Értékes kiindulópontként szolgálhat előadók, doktoranduszok, diplomamunkát írók és tanárok számára még alaposabb kutatásokhoz, a korszak hegedűmuzikájának alapvetően autentikus technikai és stilisztikai megközelítéséhez. Sok olyan általános fejezet található benne, ami a többi vonósneműre is érdekelheti, például a hangolásról szóló fejezet, az előadással kapcsolatos intelmek, nem beszélve a díszítések rengeteg fajtájáról vagy a függelékben lévő módszertani jegyzékekről. A metodikai részek inkább a hegedűsöket és a brácsásokat kötik majd le. Szakdolgozatokhoz bőséges háttéranyagot nyújt. Leszögezhetjük, hogy minden zenész bátran forgathatja, akit a régi, klasszikus zene érdekel, azt jobban meg akarja érteni. A 14 fejezet igencsak részletesen tárgyalja többek közt a testtartás, hegedűtartás, vonókezelés, balkéz technika, vonásnemek, frazeálás, hangolás, improvizáció tárgyköréit korabeli ábrákkal, kottapéldákkal illusztrálva. Külön fejezetben ismerteti a különféle díszítéseket.

A mű alapjául szolgáló főbb hegedűiskolák szerzői a következők: Corrette, Cartier, Rode, Kreutzer, Baillot, L'Abbé le fils, Ha-

Scordatura, avagy a hegedűhangolás különböző módjai

	<i>Előnyök</i>	<i>Hátrányok</i>
2. Tartini		Az E- és az A-húr oktávjainak jobb a rezgése, majdnem annyira, mint a maradék nélkül oszthatóknál.
3. Barbella		Kiegyenlített és édes hangzású, a viola d'amore hangzását utánozza.
4. Nardani		Mint az előző.
5. Lolli		Mély és édes hatás.
6. Mr. Paganini		Egyel több magas hang. Nagyon kellemetlen meneteket könnyen és világosan valósíthatunk meg ezen a módon. Zengőbbé teszi a hangzást.
		Rezgések, melyek a nagy rezonancia miatt csak bizonyos zenei karakterekhez alkalmasak, amelyek másoknál zengőbb hangzást kívánnak meg. Emellett veszélyesek, ha figyelembe vesszük azt, hogy a dinamikai árnyalatot az előadónak kell meghatároznia, és hogy egyetlen hangnak sem szabad jobban szólnia, mint a többinek, ahol az előadó nem kívánja azt. A regiszter alsó részében egy hanggal kevesebb van.
		Monoton... Két magas és egy mély hanggal kevesebb.
		Monoton. Három mély hanggal kevesebb. Az előzőnél kevésbé édes, ugyanebből az okból. Behatárolt... a G-húr három hanggal alacsonyabb, és ezáltal nagyon laza, nem viszi a vonót.
		Kevesebb elegáns, mivel a négy húr fél hanggal emeltük meg, így a basszusban egy fél hanggal kevesebb van. Ha a szőlőhegedűt így hangoljuk, a zenekar eredeti hangolását pedig megtartjuk, e kettő kombinációjával megváltozik a tonális karaktere.

beneck, Galeazzi, Campagnoli, L. Mozart, Guhr, Spohr és Geminiani.

A magyar nyelvű fordítást Décsi Zsuzsannának köszönhetjük, aki a debreceni Kodály Filharmónia brácsa szólamvezetője (volt főiskolai tanár).

Amint az előszóból megtudjuk, nagyra becsült hegedűtanárnőjétől, Bécsy Gizellától kapta az angol nyelvű könyvet azzal a céllal, hogy fordítsa le így Magyarországon is közkinccsé válhasson. A rendkívüli kiadvány alkalmas annak a magyar nyelvű, hegedűvel foglalkozó szakirodalomban tátongó úrnek a betöltésére, mely Leopold Mozart Hegedűiskoláját leszámítva, a ba-

Francesco Geminiani

rokk kor utáni időszakra jellemző. A hiánypótló mű elkészültére sok évig kellett várni. A pályája vége felé járó művésznak becsületére legyen mondva, hogy megküzdött az eleve más nyelvekből angolba áttett fordításokkal, a régies szóhasználattal. Ezenkívül az összes számítógépes szkennelést, szövegszerkesztést, a tárgymutatókat is ő készítette. Sok finansziális nehézség árán (jelentős összegű jogdíjat kellett fizetni a Cambridge University Press kiadónak) végül kezünkbe vehetjük Décsi Zsuzsanna saját kiadásban megjelent fordítását.

Valódi kuriózum, érdemes elolvasni, áttanulmányozni.

Zsekov Éva Mónika

